

Hugg på vulkanön

Island - laxparadiset

Att fiska på Island bland rykande källor och fascinerande natur är en upplevelse av mått. Islänningarna är skönt spontana och har sina egna tricks för att fresta fisken till hugg. Riffling hitch eller Garden fly är några metoder värda att prova också på hemmaplan.

Text: PELLE KLIPPINGE
Foto: PELLE och AMANDA KLIPPINGE

Uppe i norr, vid älven Laxa i Adaldal, träffar jag Orri Vigfusson eller "Saint Orri" som han numera kallas. En man som vikt sitt liv åt att bevara Atlantlaxen genom att lösa in yrkesfiskarnas kvoter med cash. Han startade organisationen North Atlantic Salmon Fund 1989 och har under årens lopp genom upprop och envishet samlat in mer än 300 miljoner kronor. Pengar som i sin tur räddat livet på ungefär 10 miljoner vuxna laxar runt Atlantens kust. Ett beundransvärt projekt, vilket gjort helgonförklarade Orri till en levande milstolpe i laxfiskehistorien. Ett privat initiativ som helt enkelt saknar all motsvarighet och tanken slår mig direkt; tänk om man kunde engagera en sådan kraft för Östersjöaxen?

Orri, som dessutom är boss i fiskeklubben Laxarfelagid, inbiter generöst till en dags fiske i Laxá. Älven som i alla tider har räknats till en av världens absolut bästa laxälvar.

Här, i "Big-Laxá" som den kallas, fångas under några månader minst tusen laxar och fiskas av kändisar som Eric Clapton, Kevin Costner och George Bush.

Jag känner mig naturligtvis nästan genant privilegierad men låter snart nog första kastet svepa ut över beat nummer 7. Älven är stor och luftrummet formligen vibrerar av spelflygande rödbenor och beckasiner. Längre uppströms trumpetar en flock med sångsvan. Hela Adaldal skiftar i härliga gröna toner med knivskarpa kontraster från de intilliggande fjällen som har en hel del snö kvar. Vinden ökar dessvärre till kuling-

styrka, kommer rakt uppströms, vilket gör det besvärligt att över huvud taget få ut flugan. Linan kastas emellanåt tillbaka upp på land men några feta fina öringar räddar middagen.

Som alltid på Island när det gäller lax är det fiske mellan klockan 07-13. Sedan paus och fiske igen mellan 16-22 på ny beat. Jag skiftar till beat nummer 6 efter lite vila då vinden stillnar ut och kall rådimma plötsligt driver in från Atlanten. Fåglarna tystnar och fingrarna stelnar så smått fast det är juli månad. Att vädret snabbt skiftar här på Island vet jag sedan tidigare, men att behöva råka på dimma, sämsta tänkbara fiskeväder i laxfiskesammanhang, känns trist. Speciellt när man fått chansen att blöta flugan i detta legendariska och omsusade laxparadis. Orri pekar och visar alla intressanta platser jag ska fiska av.

När jag frågar vilken fluga jag ska välja, svarar han kort att alla flugor fiskar bra på Island bara de går i blåa färger. Jag nynnar lite på Claptons "Let it grow" och får efter en stund röding, havsöring och öring som tröst innan drömfiskedagen är till ända. No salmon here!

Efter en pratstund och lunch tillsammans med Orri bestämmer Pia, dottern Amanda och jag att ta en riktig turistsväng upp till Myvatn och Godafoss. Något mer fiske finns inte att tillgå just nu, berättar Orri men vill vi stanna här i vackra Adaldal får vi gärna låna hans stuga i Björklundur, bara några flugkast från Laxá. Typisk isländsk gästfrihet som vi naturligtvis accepterar på stående fot.

Vi installerar oss och kör sedan in till Husavik där vi tar ett väl-

Orri Vigfusson, även kallad "Saint Orri", räddar livet på Atlantlaxen.

Island har många flotta vattenfall
- här Godafoss i norr

►► görande varmt bad. Detta är ett måste på Island som har mängder med flotta utomhusbad. Bäst trivs vi i "heita pottur" – en 40-gradig källa. Varmt som tusan men otroligt skönt, inte minst då ett kallt regn passerar. Efter det tar vi en promenad nere i hamnen där några småkillar stolt visar upp sin torskfångst. Vad jag förstår kan man lätt hämta sin middagsmat pinfärsk ur det rika isländska havet. Sedan hänger vi med en träbåt ut i fjorden och ser naturligtvis massor av lunnefågel, men även delfiner med ungar samt några stjärtviftande valar.

På kvällen kör vi ner till stranden vid Saltvík som mestadels består av svart lava. En ensam fiskare går längs stranden med sitt kastspö. Havet ligger stilla med snöklädda fjälltoppar i bakgrunden. Plötsligt börjar han springa fram och till-

baka. Jag rotar fram kikare och kamera och för tusan – spöt står ju i båge! Jag springer ner för att se vad som sker. Frågar nyfiket om det är "a big fish"? Han tittar inte åt mitt håll och svarar inte varpå jag frågar på nytt. Inget svar nu heller medan han fortsätter drillningen under största koncentration.

Spänningen stiger och slutligen ger fisken med sig och han strandar upp en silverliknande öring. I käftan sitter en vanlig Reflexspinnare.

Jag frågar ivrigt vad det är för en fisk. Kanske är mannen döv rentav eftersom jag inte lyckas få minsta kontakt på denna smått ödsliga plats. Han ägnar mig inte ens en blick utan bara fortsätter sitt fiske medan jag hämtar flugspöt. Här ska banna mig testas!

Jag hinner bara börja innan det kommer ner ytterligare två flugfiskare. Nu blir det kontakt och de berättar att de fiskar efter "bleika". Jag förstär snart att det är havsröding och, bästa tipset av allt, fisket är både fritt och stundtals givande. Havsrödingen går max 20 meter från stranden och fiskas bäst med röda eller blå flugor. Ibland vakar de och vikterna ligger vanligen mellan ett-två kilo. Ibland det dubbla!

Den ena killen sticker generöst till mig en fluga försedd med guldska-
le varpå vi startar fisket i det 10-gradiga vattnet. Havet ligger spegelblankt med stämmningsfulla ljud från ejder och mäs medan midnattssolen flödar. Ibland skymtar labb och stormfågel och från strandängarna hörs storspov, ljunpipare och, förstas, alla dessa

Pelle lägger flugan i en av Laugardalsas sträckor.

Lax från sträckan vid Sea.

Välgörande varmbad finns det gott om runt hela ön.

Sprutande källa – Strokkur.

vid Keflavík. Trängs med japaner och amerikaner innan vi efter några dagar befinner oss långt upp i det nordvästra hörnet. Ett område som ytterst få turister tar sig till beroende på branta och slingrande körvägar som följer det oändliga fjordlandskapet.

Naturen är förtrollande med sina stora kontraster där land möter hav och allt är förunderligt tyst.

Här träffar vi Össur Stefánsson och hans son Kolbeinn som önskar oss välkomna till det isländska kallar Vewstfjords eller som Kolbeinn säger skrattande; "Bestfjords"! Vi ska under några dagar fiska lax tillsammans med deras vänner i hemmaälven Laugardalsá.

Älven är verkligen liten, knäppt ►

Isländska chips – "hardfiskur" smakar kanon med den goda inhemska ölen.

störtdykande och ljudligt vibrerande beckasiner.

Jag har ett fint bett ganska omgående utanför en bäck med iskallt vatten. Jag mäter bäckens temperatur som ligger ett par grader under havets. Kastar på nytt och går sedan ett par steg för att på så vis hålla takten med de andra fiskarna. Strategin är nämligen att söka rödingen på detta sätt och de kommer alltid antingen från höger eller vänster. Plötsligt vevar killarna in sina grejor och packar ihop. "Seal – a big seal!" Jag står kvar som ett frågetecken men får veta att då en

säl äntrar viken, är fisket ruinerat. Inte bara för stunden, utan för de närmaste dagarna. Punkt slut.

Vi lämnar Islands nordöstra del. Bilarna runt i en förunderlig mix av mossbevuxet vulkan- och glaciärlandskap. Ibland känns det som vi passerar över månen för att i nästa skede hamna på ett lavabestrött Mars. Rider islandshäst och käkar isländska chips – "hardfiskur" bestående av torkad fisk. Smakar kanon med den goda inhemska ölen! Kikar naturligtvis på Geysir, Gullfoss och badar i Blá Lagunen

"Den tyste mannen" drillar och strandar upp en havsröding.

► fyra-fem meter på vissa ställen, otroligt vacker och rinner med sitt klara vatten upp till ett par sjöar. Bästa sträckan är de nedersta tre kilometrarna, från mynningen och upp till första sjön Laugabolsvatn som ligger 41 meter över havet. Här kan det vissa år vara rikligt med lax och förra året gav mer än 700 laxar! Jag får direkt några fina öringar medan Pia mister en lax på en Red Frances – en isländsk räkliknande fluga.

Össur betar på med mask och flöte. Kastar ut och låter sedan masken dingla runt vid Grimholshylor. Styr linan med spöt så

även prova på isländska specialare som fårskalle, olika syltor och älvsmat. En överraskande delikatess är den vanliga varmkorven. Innehåller mycket kött bland annat från lamm.

Nästa dag utspelar sig ett äventyr. Össur och jag fiskar nedre delen i en djup canyon nära havet. Här är svalt och älvens ljud förstoras upp till ett vidunderligt brusande. Vrider man skallen och nära nog bryter nacken av sig ser man himlen rakt ovanför de branta bergväggarna. Plötsligt biter det på en lax för Össur vid Berghylor. Laxen får

nästa sträcka. Pang! Lax på som rusar vilt ner mot närliggande Atlanten. Vattnet sprutar om stjärten och det är fascinerande att se hur snabbt laxen kan fly i det låga, klara vattnet. Att den inte kraschar emot någon av alla de stenar som ligger utspridda är förvånande då den rusar i formel 1-tempo. Jag landar den strax ovanför sträckan vid Sea och känner redan hur fint den ska smaka som grillad. Det är en fin och fet lax som är så pass nystigen att den bär på havslöss med äggsträngar samt, faktiskt, fräsch doft av hav och tång.

Plötsligt kommer Össur med sin

Island

Laxfiske bör förhandsbokas.

Fisketillstånd får man vanligen genom agent, men bönder säljer ibland fiskekort direkt.

Nio-tiofotore och flytlina behövs till mindre älvar.

Generellt små flugor i storlek 8-12.

All fiskeutrustning ska desinficeras – veterinärintyg krävs.

Ett kastspö fixar middagstorsken vid kusten.

Hotellnatt (3-bäddsrum) i Reykjavik kostar cirka 1 200 kr (cirka priser i SEK).

Isländska chips – "hardfiskur" – kostar 35 kr.

Ett sexpack Vikingöl 5,6% kostar 100 kr.

Dagens soppa inklusive bröd är prisvärt och kostar 25 kr. Missa inte heller islänningarnas goda varmkorv. En middag på restaurang kostar från 250 kr/person. Utomhusbad med pooler och "heita pottur", 35 kr. Valexpedition på tre timmar kostar 335 kr. Ridning två timmar kostar 240 kr. Flygresan kostade 2 900 kr med Icelandexpress.

Turism

www.icetourist.is

Fiske

www.veidikortid.is

www.angling.is

www.laxamyvatn.is

www.nat.is

www.veidimal.is

www.svfik.is

www.strengir.is

www.nasfonline.org

Flyg

www.icelandexpress.is

www.icelandair.net

Plötsligt biter det på en lax för Össur vid Berghylor.

betet sakta sveper fram och tillbaka. Släpper det sakta nedströms och fiskar av hela sträckan. Detta isländska laxmete är en vanlig metod i de mindre älvarna och efter en stund mister han en trekiloslax strax innan landning. Han har flera bett och metoden är synnerligen effektiv. Jag studerar hans fiske med intresse och noterar att haspelrullen hålls upp och ner. Ovanligt, javisst, men jag har sett detta på fler håll och islänningarna har gärna sin egen stil även under fisket. Omtalad är ju deras "Garden Fly" där man apterar en slingrande mask som extra lockbete på laxflugan. När fisket bryts har Berglind och Hakon från Reykjavik, landat ett par laxar nere vid havet. En klart godkänd start.

Väl hemma i huset intill Isafjardardjup, med utsikt mot snöklädda Baerjarfjall och Myrarfjall på andra sidan fjorden, väntar Svana Samuelsdottir med nattbuffé. Förutom en rad delikatesser får vi

panik i det grunda vattnet, hoppar och far runt, och försöker ibland gömma sig bland stenarna. Den är lätt att följa och flödet dinglar uppe på linan medan Össur drillar för fullt. Självklart med rullen uppåt och baklängesvevning.

Plötsligt sticker laxen uppströms genom canyonen så det står härliga till. Upp till nästa lilla sträcka.

Össur skyndar efter. Tvingas vada över. Ramlar, men hinner ikapp. Spänner spöt och följer koncentrerat laxens förehavanden. Så kör den fast i botnen. Össur väntar kallt med rullen upp. Laxen är inte stor, kanske två kilo, men drillas oändligt försiktigt och kommer så småningom på land. En lycklig Össur pussar laxen, spricker upp i ett ekande skratt och menar på att nu är det min tur.

Strömmen är stark och jag sänker en stor knallröd Red Frances i vattnet. Känner inget och går till

Cherokee och vinkar glatt att jag ska komma. Vi ska avlägga besök så laxen får vänta. Islänningar är oberäkneliga på ett positivt sätt, och väldigt infallsrika och spontana. Vi kör förbi första sjön och fortsätter sedan in på något som i bästa fall kan kallas antydning till väg. Jeepen klättrar sakta fram i landskapet. Följer älvens övre delar upp till nästa sjö, Efstadsdalsvatn, där vi ska hälsa på Svanas bror vid Eiriksstadir. Han är speciallist på att röka öring.

Väl framme vid denna isolerade plats blir vi glatt mottagna med kramar och pussar. Nästan som om de inte sett folk förr. Självklart bjuds vi på rökt öring, grovt bröd och öl inne i huset. Öringen är kallrökt och smakar väldigt bra. Jag nickar mitt godkännande till Svanas bror och självklart ska röken inspekteras. Rökängsen är det längsta jag sett där själva rökverket utgörs av björkkvistar och ljung. Allt förklaras med en skön blandning av isländska och teckenspråk.

Av någon oförklarlig anledning förstår jag det mesta av processen. Till och med hur mycket salt som används och hur lång röktiden är. Med hem i bagaget får vi ett rejält paket kallrökt.

Nere vid Sea ser vi att flera laxar är på väg upp i Laugardalsa. Varje dag fångar vi flera fina laxar. En smart flugfisketeknik som islänningarna är specialister på är "riffing hitch". Man drar flugan på ytan och mot strömmen så att den stripar och ritar mönster. Bäst går det om man gör ett halvslag runt flugans främre del. Flugan hänger då lite på sidan

Laxen rusar i formel 1-tempo

och sjunker inte ner. Jag testar och hinner inte göra så många strippingningar i lilla fina Lambatangafljót innan en lax sticker upp käften och suger i sig flugan. Laxen sticker vid ett tillfälle över mot andra sidan och runt en sten vilket gör att jag snabbt måste kasta mig efter i midjedjupet vatten. Ett par får blir skrämda av uppståndelsen och flyr undan, men allt går fint och slutligen ligger ännu en silverblank lax på landbacken.

Några fina fiskedagar är till ända och jag summerar våra fångster till styvt dusinet lax, massor av öring samt någon röding. Det är inte svårt att hålla med Kolbeinn om det där han sa om "Bestfjords" och det är verkligen svårt att bryta upp från detta vidunderliga och förtrollande landskap. Visst är det krångligt att ta sig hit, men tro mig, det är sannerligen ännu svårare att behöva slita sig härifrån. ♦

I fjorden ser vi delfiner med ungar samt några stjärtviftande valar.

Laxa och Adaldal skiftar i härliga toner med knivskarpa kontraster.